

ДЕ ЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ

С.П. Шумасва

к.п.н., доцент

Уманський державний

педагогічний університет

імені Павла Тичини

Цілком логічним є підхід, що значною мірою відрізняє викладання іноземної мови студентам немовних спеціальностей і тим, для кого іноземна філологія є майбутнім фахом. Цьому є цілий ряд пояснень і факторів. Так, абітурієнти, які спрямовані на технічні, природничі, економічні та інші галузі знань найчастіше не обирають іноземну мову як предмет для складання зовнішнього незалежного оцінювання з двох причин: по-перше, тест з іноземної мови не вимагається при подачі документів при вступі на вищезгадані спеціальності, по-друге, закономірним є той факт, що діти, які надають перевагу точним наукам, менше уваги приділяють гуманітарним. Тому завдання викладачів, які працюватимуть з таким контингентом студентів полягає у тому, аби не перевантажити, але і жодною мірою не спростити вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей. Це має бути захоплюючий процес оволодіння мовою водночас і для різних за рівнем підготовки студентів межах однієї академічної групи. Спробуємо надати деякі поради тим викладачам, які прагнуть урізноманітнити, доповнити, усучаснити і таким чином максимально мотивувати студентів немовних спеціальностей до вивчення іноземної мови.

Почнемо із навчально-методичних комплексів. Розробити єдину програму для групи, в якій рівень володіння іноземною мовою різниться від рівня «Початківець» (іноді навіть нижче) до рівня «Проміжний» (і дуже рідко – «вище середнього») практично неможливо. Тому рекомендуємо провести на першому занятті тестування для визначення сформованості граматичних та лексичних навичок у студентів. Навіть якщо результат тесту виявиться згодом не зовсім достовірним в силу певних причин (хвилювання, помилки, описки,

списування), нічого не завадить студенту перейти на вищий, чи навпаки нижчий рівень в межах своєї ж академічної групи. Такий тест проводиться виключно для самих студентів з тією метою, аби останні зрозуміли, що кожен із них має однокові умови отримати в кінцевому результаті свій бал з тією лише умовою, що студенти, які максимально виконуватимуть завдання матимуть шанс отримати кращий бал, але й за умови виконання програми мінімуму, навіть менш успішні студенти матимуть шанс скласти ту чи іншу форму контролю в межах існуючого навчально-методичного комплексу.

При створенні навчально-методичних комплексів важливе значення набувають засоби навчання, а також способи подачі навчального матеріалу і принципи організації навчальної діяльності студентів. Під час укладання самого змісту навчально-методичного комплексу необхідно враховувати такі параметри як варіативність, наступність, внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, використання різноманітних підходів до навчання. Так, приміром, з метою реалізації особистісно-орієнтованого підходу та принципу індивідуалізації навчання, пропонується здійснювати підбір індивідуальних навчальних матеріалів, що стосуються додаткових чи спрощених завдань для відстаючих студентів, так і більш продвинутих, як-то аудіо, відео матеріали з подальшим виконанням завдань для студентів з вищим рівнем підготовки.

Навчання іншомовного мовлення студентів немовних спеціальностей у вузах більш ефективне, коли в процесі викладання іноземної мови робиться акцент на створення позитивного емоційного настрою студентів, коли виникає цілковите задоволення від своєї діяльності, в тому числі умовно-мовленнєвої з оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією, а також свідоме включення вольових зусиль у разі неминучих збоїв у процесі оволодіння іноземною мовою. Мотиви не можна формувати ззовні в процесі навчання іноземної мови, можна лише сприяти цьому процесу. Мотив є складним психологічним утворенням, яке має сформувати сам студент. Стимулювання студентів позитивними емоціями є найбільш дієвим способом підсилення мотиву. На наш погляд певною мотивацією для студентів можуть бути запропоновані

альтернативні завдання, які є більш цікавими або більше стосуються безпосередньо фахової підготовки студентів немовних спеціальностей. Як варіант, студентам технічних спеціальностей замість банальної здачі теми можна запропонувати зробити презентацію, студентам-біологам – гербарій, психологам – провести консультацію, тематичну конференцію, конкурс, підготувати доповідь на студентську наукову конференцію, реферат тощо. У цьому випадку реалізується принцип викладання іноземної мови як мови професійного спілкування, що поєднує в собі знання мови та профілюючого фаху.

Поряд із навичками вільного спілкування іноземною мовою на побутову тематику, фахівцям технічного спрямування необхідні уміння та навички професійно спрямованого перекладу в певній галузі науки чи техніки, а також уміння користуватися іноземною мовою у телекомунікаційних мережах. Тут на допомогу може прийти ведення спонтанної бесіди на професійні теми з носіями мови усно чи письмово, яка може бути реалізована завдяки доступним програмам Skype, Wiber, Whats up та іншим. Традиційні навчальні матеріали варто також підкріплювати електронними курсами або підручниками, мультимедійними навчальними програмами. Електронні підручники, практикуми, мультимедійні навчальні програми можна використовувати не тільки для роботи над мовним матеріалом, але й для розвитку основних видів мовленнєвої діяльності. Вони також дають можливість здійснювати поточний, текстовий і підсумковий контроль рівня мовної підготовки студентів. Мультимедійні носії можна використовувати для роботи як безпосередньо на занятті, так і вдома. Таким чином, посилюються ефективність і продуктивність вивчення іноземної мови, при цьому використовуються адекватні прийоми і технології навчання, змінюється питома вага окремих видів роботи і прийомів навчальної діяльності.